

Dnr Ju2023/01301

Till:
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
ju.L7@regeringskansliet.se

Svenska Röda Korsets yttrande över ”Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd” (SOU 2023:25)

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet ”Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd” och vill med anledning av detta framföra följande i för Svenska Röda Korset relevanta delar.

Sammanfattning av Svenska Röda Korsets synpunkter

- Svenska Röda Korset välkomnar utredningens ambition att skapa ett inkluderande samhälle. Vi delar även utredningens bedömning att svenska språket såväl som kunskaper om samhället är viktiga för integration och etablering. Dock behöver inte det betyda att ett permanent uppehållstillstånd ska vara avhängt högt ställda krav på dessa kunskaper.
- Svenska Röda Korset avstyrker förslaget att införa ett kunskapskrav för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Detta då det finns en överhängande risk att nämnda krav snarare kan komma att försvåra uppnåendet av syftet och i stället leda till att färre personer kommer att erhålla permanent uppehållstillstånd, eller i vart fall att

denna process försenas avsevärt. Detta skulle vara en högst olycklig effekt eftersom permanent uppehållstillstånd gynnar både individen och det svenska samhället i stort.

- Införandet av språk- och kunskapskrav synes fylla främst en symbolisk roll snarare än ett sätt att lösa integrationsproblem, vilket framgår av utredningens återgivande av aktuell forskning. Svenska Röda Korset anser att det är högst relevant att den forskning som finns kring språkkunskaper, språkrav och integration beaktas. Det finns stöd i aktuell forskning att språkkunskaper leder till ökad inkludering på arbetsmarknaden och att grundläggande kunskaper om det svenska samhället ökar chansen för personer att integreras i samhället – däremot saknas stöd för att språk- och kunskapskrav leder till detsamma.
- Om förslagen om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ändå blir verklighet anser Svenska Röda Korset att det är av central betydelse att införa krav som är rimliga och proportionerliga utifrån önskat utfall och identifierade risker.
- Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget att det ska införas en nedre och övre åldersgräns i fråga om ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Svenska Röda Korset anser att den nedre åldersgränsen om 18 år är i enlighet med Sveriges åtaganden till barnkonventionen och i linje med principen om familjens enhet. Den övre åldersgränsen föreslås bestämmas på samma sätt som i dag gäller för det särskilda försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd, det vill säga att de personer undantas som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken.

- Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget om att det ska vara möjligt att få undantag från kunskapskravet. En annan ordning skulle inte vara acceptabel och torde inte heller vara i konformitet med Sveriges internationella åtaganden. Röda Korset vill särskilt framhålla den målgrupp vi ofta träffar i våra verksamheter, det vill säga personer som lever med psykisk ohälsa till följd av tortyr eller andra händelser kopplade till krig och flykt, och deras behov av att omfattas av undantagsbestämmelsen. Svenska Röda Korset välkomnar vidare förslaget att beviskravet *särskilda skäl* ska användas, men ser ändå en risk att bestämmelsen om dispens kan komma att utformas och tillämpas alltför restriktivt.
- Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget om att statslösa och de personer som har fått flyktingförklaring eller resedokument av en svensk myndighet undantas att betala avgift för kunskapsprovet. Vi ser dock att kostnaden kan vara ett hinder och försvårande omständighet även för andra skyddsbehövande och föreslår således att möjligheten att införa undantag för att betala avgift för samtliga asylrelaterade uppehållstillstånd.

Svenska Röda Korsets utgångspunkter för yttrandet

Svenska Röda Korsets uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande, skydda liv och hälsa och att säkerställa respekt för varje människas värde. Inom ramen för det uppdraget arbetar vi bland annat för att säkerställa respekt för internationell humanitär rätt, mänskliga rättigheter och humanitära värderingar och principer. Svenska Röda Korset har lång erfarenhet av arbete för och med människor på flykt globalt, nationellt och lokalt. Vi finns med från flyktens början i konflikt och katastrof, längs flyktens väg, till ankomsten i Sverige, asylprocessen och etableringen i samhället. Vi har under lång tid

varit en aktiv del av och nära följt den svenska migrations- och asylpolitiken likväl som utvecklingen på europeisk och global nivå.

Nu aktuell utredning belyser frågor kopplade till förslag om införande av krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd. Utredningen lyfter en rad olika förslag och därtill hörande konsekvenser. Svenska Röda Korset arbetar utifrån ett humanitärt uppdrag och möter många av de personer som kommer att beröras av utredningens förslag. Det rör sig om individer eller grupper som kan vara särskilt sårbara eller riskerar marginalisering. Dock kommer Svenska Röda Korset inte att kommentera förslaget i dess helhet utan endast de delar där vi besitter särskild kunskap och erfarenhet.

Svenska Röda Korset välkomnar utredningens ambition att skapa ett inkluderande samhälle. Vi delar även utredningens bedömning att svenska språket såväl som kunskaper om samhället är viktiga för integration och etablering. Samhället måste således erbjuda möjligheter och förutsättningar för nya människor i landet att lära sig svenska och få kunskap om det svenska samhället. Dock behöver inte det betyda att ett permanent uppehållstillstånd ska vara avhängt högt ställda krav på dessa kunskaper.

Sverige har de senaste åren genomfört en kursändring inom utlänningsrättens område med det uttalade syftet att minska antalet asylsökande. Kursändringen motiveras ofta utifrån att integration och etablering främjas genom vissa uppsatta mål eller skyldigheter som ska uppfyllas från den enskilde i syfte att erhålla som exempel permanent uppehållstillstånd, medborgarskap, att få återförenas med sin familj eller att inte riskera utvisning. Detta finner Svenska Röda Korset olyckligt då vi anser att utlänningsrätten bör präglas av våra internationella förpliktelser såväl som av humanism.

Svenska Röda Korset arbetar utifrån ett humanitärt uppdrag och möter några av de mest utsatta och sårbara individerna i samhället. Vi ser i våra dagliga verksamheter att dessa personer ofta har allra svårast att uppfylla högt ställda krav, samtidigt som de är extra beroende av stabilitet och trygghet. Vi vet även genom vår evidens att etablering och integration främjas genom stabilitet och trygghet, bland annat för de som utsatts för tortyr och trauma. Svenska Röda Korset vill därför understryka möjligheterna till undantag – alternativt anpassade krav - för personer med särskilda behov, exempelvis för tortyröverlevare eller för individer med funktionsnedsättningar, i syfte att skydda de mest utsatta och för att inte riskera diskriminering av grupper med särskilda svårigheter.

Bakgrund

Migrationskommittén överlämnade i september 2020 betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik” (SOU 2020:54) till regeringen. I betänkandet föreslogs bland annat att ett permanent uppehållstillstånd endast ska få beviljas om utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap, kan försörja sig och det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas. Ett permanent uppehållstillstånd förutsätter också att utlänningen haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige i minst tre år. Migrationskommittén lämnade dock inte något fullständigt förslag på hur språk- och samhällskunskapskrav skulle utformas och kontrolleras, utan föreslog att frågan skulle beredas vidare inom Regeringskansliet.

Försörjnings- och vandelskravet, samt krav om treårigt tidsbegränsat uppehållstillstånd för permanent uppehållstillstånd gäller i utlänningslagen (2005:716) sedan den 20 juli 2021. I samband med att riksdagen beslutade att ändra dessa regler i utlänningslagen gavs samtidigt ett tillkännagivande till

regeringen att bland annat återkomma med förslag om kunskapskrav i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Den aktuella utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag som innebär att det ska ställas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Utredningen ska föreslå hur språk- och samhällskunskapskraven ska utformas och kontrolleras och ta ställning till vilka krav på kunskaper som ska ställas för permanent uppehållstillstånd. Uppdraget innefattar också att lämna förslag på vilka myndigheter eller andra aktörer som ska ansvara för att kontrollera kraven samt analysera behovet av och föreslå vilka undantag som ska kunna göras från kraven på språk- och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Svenska Röda Korsets synpunkter på utredningens förslag

10. Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd

10.2 Krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för permanent uppehållstillstånd

Utredningen föreslår att det ska införas ett krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas, ett så kallat kunskapskrav. Utredningen har strävat efter att systemet ska vara balanserat, rättvist och jämställt och leda till så små exkluderings- och utestängandeeffekter som möjligt. Detta genom att beakta syftet med införandet av kunskapskravet; att främja integrationen och ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att aktivt delta i samhället.

Svenska Röda Korset anser att det angivna syftet med förslaget är eftersträvansvärt och viktigt, men avstyrker dock förslaget att införa ett

kunskapskrav för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Detta då det finns en överhängande risk att nämnda krav snarare kan komma att försvåra uppnåendet av syftet och i stället leda till att färre personer kommer att erhålla permanent uppehållstillstånd, eller i vart fall att denna process försenas avsevärt. Detta skulle vara en högst olycklig effekt eftersom permanent uppehållstillstånd gynnar både individen och det svenska samhället i stort.

Svenska Röda Korset framhåller i yttrande över betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)¹” och i yttrande över betänkandet ”Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap” (SOU 2021:2)² att det inte finns någon evidens som tydligt visar att ett språkrav underlättar språkinläring. Svenska Röda Korset anser att det är högst relevant att den forskning som finns kring språkkunskaper, språkrav och integration beaktas. Det finns stöd i aktuell forskning att språkkunskaper leder till ökad inkludering på arbetsmarknaden och att grundläggande kunskaper om det svenska samhället ökar chansen för personer att integreras i samhället – däremot saknas stöd för att språk- och kunskapskrav leder till detsamma. Forskningen har inte heller kunnat visa ett samband mellan införandet av kunskapskrav och en ökad motivation att lära sig ett språk.

Som framgår av utredningen finns det tvärtom studier som visar att kunskapskrav oundvikligen leder till exkludering i den meningen att färre utlänningar beviljas permanent uppehållstillstånd och i förlängningen förvärvar medborgarskap, jämfört med om kunskapskrav inte ställs upp, vilket i sin tur leda till ökad segregation. De grupper som i första hand riskerar

¹ Svenska Röda Korset yttrande över [SOU 2020:54 En långsiktigt hållbar migrationspolitik](#)

² Svenska Röda Korsets yttrande över [SOU 2021:2 - Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap](#)

att drabbas av sådana exkluderings effekter är äldre personer och kvinnor som kommer från länder där de inte har haft möjlighet att delta i utbildning. Flyktingars psykiska ohälsa kan också påverka förmågan till språkinläring negativt.

Kvinnor riskerar i högre grad än män att missgynnas av språktest. Av utredningen framgår att bland dem som saknar grundläggande läs- och skrivkunskaper är andelen kvinnor generellt större än andelen män. Bland dem som invandrar till Sverige och är skyddsbehövande är dessutom en majoritet kvinnor. Vidare har nyanlända kvinnor svårare att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige. Ur diskriminerings- och jämställdhetsperspektiv kan därför ett införande av språkkrav ifrågasättas. Utredningen lyfter också att införandet av ett kunskapskrav i förlängningen kan ifrågasättas även ur barnens perspektiv.

Införandet av språk- och kunskapskrav synes fylla främst en symbolisk roll snarare än ett sätt att lösa integrationsproblem, vilket framgår av utredningens återgivande av aktuell forskning. Mot ovanstående bakgrund anser Svenska Röda Korset att det finns tungt övervägande skäl som talar mot att utredningens förslag ska genomföras.

Om förslagen om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ändå blir verklighet anser vi att det är av central betydelse att införa krav som är rimliga och proportionerliga utifrån önskat utfall. Kunskapskraven bör hålla en grundläggande nivå och bör till exempel inte vara lika högt ställda som för att beviljas medborgarskap. Detta då majoriteten av personerna som söker permanent uppehållstillstånd inte har varit i Sverige under lika lång tid och därmed inte kan förväntas ha förvärvat lika goda kunskaper i det svenska språket. Den juridiska status som ett permanent uppehållstillstånd ger står

heller inte i jämförelse med ett medborgarskap. Vidare förutsätter ett beslut om någon form av kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd att de förberedande insatserna i samhället är välfungerade och håller god kvalitet så att personer ges faktiska möjligheter att genomföra proven med positivt utfall. Svenska Röda Korset kan inte nog understryka betydelsen av ett permanent uppehållstillstånd för minskad psykisk ohälsa och stress för individen, vilket ger bättre förutsättningar för integration.

10.4 Vilka ska omfattas av kunskapskravet?

Utredningen föreslår att kravet på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för permanent uppehållstillstånd ska gälla för den som har fyllt 18 år fram till dess att utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken.

Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget att det ska införas en nedre och övre åldersgräns i fråga om ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Svenska Röda Korset anser att den nedre åldersgränsen om 18 år, till skillnad från föreslagen åldersgräns om 16 år vid språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap, är i enlighet med Sveriges åtaganden till barnkonventionen och i linje med principen om familjens enhet, då förslaget eliminerar risken att barnet i vissa fall, som enda familjemedlem, inte uppfyller kunskapskravet och därför nekas permanent uppehållstillstånd. Svenska Röda Korset anser att förslaget om att den övre åldersgränsen ska bestämmas på samma sätt som i dag gäller för det särskilda försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd, det vill säga att de personer undantas som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, innebär en enhetlig

reglering samtidigt som hänsyn tas till aktuell forskning kring äldre personers möjligheter att lära sig ett nytt språk.

11. Kunskapsprov för permanent uppehållstillstånd

11.7 Informations-, utbildnings- och stödinsatser

Utredningen bedömer att det bör upprättas en webbplats som innehåller enkel och tydlig information om kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd och hur man anmäler sig till det. Webbplatsen bör enligt utredningen också innehålla digitalt utbildningsmaterial och länkar till andra webbplatser med lämpligt utbildningsmaterial. Webbplatsen bör även innehålla en digital testmiljö, som gör det möjligt för provdeltagarna att öva på att göra provet. Statsbidrag bör lämnas till folkbildningen som dess aktörer kan välja att ansöka om i syfte att ombesörja utbildningsinsatser, så att provdeltagare kan förbereda sig för kunskapsprovet. Detta som ett komplement till befintliga offentliga utbildningsinsatser inom till exempel sfi och samhällsorienteringen.

Utredningen bedömer att folkbildningen skulle kunna få en viktig roll i ett system med kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd, eftersom folkbildningen är spridd i landet och på så vis finns nära dem som kan komma att ansöka om permanent uppehållstillstånd. Folkbildningen utgör även ett värdefullt komplement till de kommunalt anordnade utbildningsinsatserna inom sfi och samhällsorientering. Statsbidrag bör därför lämnas till folkbildningen som dess aktörer kan välja att ansöka om i syfte att ombesörja utbildningsinsatser.

Svenska Röda Korset välkomna förslaget med informationsinsatser och pedagogiskt stödmaterial vilket ger individer möjlighet att förbereda och öva sig och därmed ökade möjligheter att genomföra proven med positiva resultat.

Vi delar utredningens uppfattning om att folkbildningen är viktig i detta sammanhang, men vill samtidigt tydliggöra dess roll som komplementet till statens ansvar för utbildningsinsatserna.

12 Ytterligare undantag från kunskapskravet

12.1 Undantag från kunskapskrav *samt*

12.2 Undantag från kunskapskravet ska medges endast om det finns särskilda skäl

Utredningen föreslår att det ska vara möjligt för personer att undantas från kravet på att visa kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för permanent uppehållstillstånd. Kravet ska inte gälla om det finns särskilda skäl.

Såsom utredningen konstaterar kommer det att finnas personer som saknar möjlighet att klara av, eller ens kan förväntas genomföra provet. Utredningen anser därför att det, bland annat mot bakgrund av Sveriges internationella och EU-rättsliga förpliktelser, ska finnas en möjlighet att beviljas undantag från kravet. Det innebär att en utlänning ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd trots att denne inte har uppfyllt kunskapskravet. Motivet för detta är enligt utredningen att undvika att kunskapskravet får diskriminerade effekter mot vissa personer.

Utredningen anser att undantag från kunskapskravet ska kunna medges om det föreligger *särskilda skäl*, vilket även sedan tidigare gäller för försörjningskravet. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska särskilt beaktas om utlänningen har en sådan allvarlig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning som medför att denne inte har möjlighet att uppfylla kunskapskravet eller om det inte är rimligt att begära att han eller hon ska uppfylla kravet. Även vissa speciella personliga förhållanden kan utgöra särskilda skäl för undantag från kunskapskravet. Vid prövningen av om det

föreligger särskilda skäl för undantag från kunskapskravet ska det således göras en helhetsbedömning som utgår från den individuella situationen.

Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget om att det ska vara möjligt att få undantag från kunskapskravet. En annan ordning skulle inte vara acceptabel och torde inte heller vara i konformitet med Sveriges internationella åtaganden. I detta sammanhang vill Svenska Röda Korset särskilt framhålla den målgrupp vi ofta träffar i våra verksamheter, det vill säga personer som lever med psykisk ohälsa till följd av tortyr eller andra händelser kopplade till krig och flykt. Även posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) kan till exempel medföra kognitiva svårigheter att ta till sig ny kunskap eller genomföra prov. Här är det också viktigt att särskild expertkunskap inhämtas för att korrekt kunna bedöma de berörda personernas särskilda behov och eventuella hinder.

Svenska Röda Korset välkomnar vidare valet av beviskravet *särskilda skäl* istället för *synnerliga skäl* som föreslagits i SOU 2020:45 i fråga om att erhålla undantag från kunskapskravet. Svenska Röda Korset vill dock uppmärksamma på att det finns en risk för att bestämmelsen ändå kan komma att tillämpas alltför restriktivt. Enligt Svenska Röda Korset är det viktigt att bestämmelsen om särskilda skäl gör det möjligt för rättstillämpande myndigheter att kunna medge undantag för individer som annars kan riskera hamna i en orimlig situation och vi vill särskilt framhålla vikten av en tydlig individuell prövning där hänsyn tas till den enskildes behov och konkreta situation och att dessa omständigheter omsorgsfullt utreds och prövas. En sådan prövning kommer att ställa stora krav på handläggarnas kunskap och kommer därför att kräva utbildningsinsatser inom relevanta myndigheter.

15 Genomförande av kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd

15.4 Vad ska det kosta att göra kunskapsprovet?

Utredningen föreslår att den som vill delta i kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd ska betala en avgift i samband med anmälan till respektive delprov. Avgiften ska vara 700 kronor för respektive delprov. För en provdeltagare som gör båda delproven vid ett och samma tillfälle blir avgiften således 1 400 kronor. Den som är statslös och som har fått flyktingförklaring eller resedokument av en svensk myndighet ska inte betala någon avgift för kunskapsprovet.

Utredningen framhåller att syftet med kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd är att främja integration och ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att aktivt delta i samhället. Med hänsyn till det syftet, och de socioekonomiska förutsättningarna bland många av de tänkta provdeltagarna, anser utredningen att det inte är ändamålsenligt med relativt sett höga avgifter. Den föreslagna avgiften om 700 kronor innebär inte en full kostnadstäckning för staten, utan är i stället en så kallad blandfinansiering, likasom den som avgiften för en passhandling baseras på.

Svenska Röda Korset tillstryker förslaget om att statslösa och de personer som har fått flyktingförklaring eller resedokument av en svensk myndighet undantas att betala avgift för kunskapsprovet. Vi ser dock att kostnaden kan vara ett hinder och försvårande omständighet även för de personer som beviljats skyddsstatus på andra grunder så som alternativt skyddsbehövande och uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. På samma sätt bör långsiktigt hållbara lösningar främjas för dessa individer där permanent uppehållstillstånd är en central del. Vi föreslår således att möjligheten att införa undantag att betala avgift för samtliga asylrelaterade

uppehållstillstånd ses över som ett led i att främja likabehandling och långsiktigt hållbara lösningar för utsatta människor i behov av skydd.

Övriga faktorer att beakta gällande avgift är möjligheten att införa ett maxbelopp för de eventuella situationer som kan uppstå för individer som kan behöva göra provet fler gånger för att nå positivt resultat. Detta då det annars föreligger en risk att kostnaden för dessa individer kan bli avsevärd och oproportionerlig.

15.5 Provet ska kunna göras med anpassning

Utredningen föreslår att den som kan visa att han eller hon på grund av en funktionsnedsättning eller andra personliga förhållanden har behov av anpassning för att kunna göra kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd ska medges anpassning. Utredningen framhåller att eftersom personer med funktionsnedsättningar ska kunna genomföra kunskapsprovet på samma villkor som andra kan det i vissa fall finnas behov av anpassningar, exempelvis i form av förlängd provtid eller att provdeltagaren får sitta enskilt i ett rum eller en sal. Skillnaden mellan anpassning för att kunna göra kunskapsprovet och undantag från kunskapskravet som sådant är att vid anpassning har individen förmåga att visa kunskap, men han eller hon behöver någon form av anpassning i provsituationen för att kunna göra det. Utredningen anför att bedömningen av om anpassning ska medges bör vara generös.

Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget och ser mycket positivt på att anpassningsstöd ska erbjudas brett och medges generöst då det ökar möjligheten för personer med funktionsnedsättning eller andra försvårande förhållanden att klara proven och i slutändan beviljas permanent uppehållstillstånd.

17 Överklagande och omprövning

17.5 Överklagande av avslag på ansökan om permanent uppehållstillstånd för att kunskapskravet inte är uppfyllt

Utredningen föreslår att Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om permanent uppehållstillstånd för att kunskapskravet för sådant tillstånd inte är uppfyllt ska kunna överklagas till migrationsdomstol.

Som framgår av utredningen så kommer prövningen av om kunskapskravet för permanent uppehållstillstånd är uppfyllt göras av Migrationsverket inom ramen för handläggningen av en ansökan om permanent uppehållstillstånd. Prövningen av om det finns särskilda skäl ska ske inom ramen för samma handläggning.

Svenska Röda Korset tillstyrker förslaget om att beslut att avslå en ansökan om permanent uppehållstillstånd för att kunskapskravet inte är uppfyllt ska kunna överklagas till migrationsdomstol. Mot bakgrund av de komplexa bedömningar som kan komma att krävas vid handläggningen av ansökan om permanent uppehållstillstånd, särskilt i fråga om undantag från kunskapskravet, är det en förutsättning ur ett rättssäkerhetsperspektiv att ett beslut i denna del är överklagbart. Detta inte minst då en enhetlig och rättssäker tillämpning kommer att kräva praxis från Migrationsöverdomstolen.

20 Konsekvenser av förslagen

Utredningen bedömer att förslagen om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd kan medföra vissa hälsoeffekter i form av stress och oro. Svenska Röda Korset delar denna uppfattning utifrån vår långa erfarenhet av behandling av personer som lever med psykisk ohälsa till följd av tortyr eller andra händelser kopplade till krig och flykt. Vi önskar därför en mer utförlig

analys av förslagens rimlighet och proportionalitet utifrån konsekvenser för migranters hälsa, inte minst för riskgrupper såsom barn och deras familjer.

Utredningen bedömer att kravet på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället bedöms påverka kvinnor på annat sätt än män. Jämställdheten mellan könen riskerar att påverkas negativt av utredningens förslag. För att kvinnor ska ges samma förutsättningar som män att uppnå kunskapskravet och kunna beviljas permanent uppehållstillstånd behöver det vidtas åtgärder för att stötta kvinnor, vilket också har identifierats av utredningen. Om nämnda förslag fullbordas anser Svenska Röda Korset att föreslagna åtgärder måste konkretiseras innan ett införande genomförs.

Förslagen bedöms enligt utredningen stå i överensstämmelse med barnkonventionen. Utredningens förslag bedöms, jämfört med att inte införa kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd, innebära en viss försämring för barn utifrån ett barnrättsperspektiv. Det är viktigt att en omfattande barnkonsekvensanalys genomförs där även de indirekta effekterna av samtliga förslag beaktas och att principen om barnets bästa är vägledande i besluten. Detta gäller särskilt för de barn och familjer som beviljats skydd och som flytt från krig och förföljelse. Barn har enligt barnkonventionen rätt till trygghet och skydd och staten ska särskilt främja långsiktig hållbara lösningar med en tydlig analys och bedömning av barnets bästa och med väl genomförd motivering i de fall när barnets bästa får ge vika för andra intressen.

Utredningens förslag om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd bedöms kunna leda till en ökad efterfrågan på stödinsatser från civilsamhället för nyanlända som har tidsbegränsade uppehållstillstånd och som vill uppnå kunskapskravet för permanent uppehållstillstånd. I detta sammanhang är det en förutsättning att tillräckligt stöd erbjuds civilsamhället så att möjlighet finns att bistå i detta arbete. Samtidigt vill Svenska Röda Korset understryka

vikten av att civilsamhället fortsatt har en kompletterande roll och inte ersätter den roll och ansvar som staten har i att erbjuda förberedande stöd och utbildning av god kvalitet till målgruppen.

Utredningens bedömning är att det är oklart om förslaget främjar integrationen. Ett argument för att införa krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för permanent uppehållstillstånd är att det förväntas ge nyanlända incitament att lära sig svenska och skaffa sig kunskaper om hur det svenska samhället fungerar. Som framgår av utredningen har forskningen dock inte kunnat visa ett samband mellan införandet av kunskapskrav och en ökad motivation att lära sig ett språk. Som konstaterat i utredningens analys är det svårt att veta om införandet av ett krav på svenska och samhällskunskap kommer att leda till ett inkluderande samhälle. Givet syftet med förslaget hade det därför varit önskvärt med en mer djuplodande utredning och analys av konsekvenserna för de enskilda som berörs. Djupare analys behövs också gällande hur etablering, inkludering och integrationen kan komma att påverkas samt om förslagen som presenteras är rimliga och står i proportion till risken att färre personer kommer att erhålla permanent uppehållstillstånd, eller i vart fall att denna process försenas avsevärt.

SVENSKA RÖDA KORSET

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Martin Ärnlov".

Martin Ärnlov
Generalsekreterare